

บทที่ ๖

สรุปและขอเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่องบทบาทของคณาธิการในการส่งเสริมวิชาชีพครูนี้ มุ่งศึกษาประวัติความเป็นมาและปรัชญาหรือแนวความคิดในการจัดตั้งคณาธิการ การจัดโครงสร้างของคณาธิการเพื่อให้เกิดผลตามแนวความคิดจัดตั้งคณาธิการ และบทบาทของคณาธิการตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายครู เน้นถึงบทบาทต่าง ๆ ของคณาธิการที่ได้ปฏิบัติไปแล้วว่ามีผลต่อวิชาชีพครูอย่างไร เพียงใด

ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานไว้ ๖ ประการด้วยกันคือ (๑) คณาธิการเป็นสถาบันวิชาชีพครู ก่อตั้งขึ้นจากความจำเป็นเพื่อส่งเสริมวิชาชีพครู (๒) คณาธิการมีบทบาทส่งเสริมวิชาชีพครูได้น้อยเป็นเพราะมีปัญหาในเรื่องการจัดโครงสร้าง และข้อจำกัดอื่นเกี่ยวกับส่วนประกอบของโครงสร้างภายในคณาธิการเอง (๓) ประสิทธิภาพของคณาธิการในการส่งเสริมวิชาชีพครูจะมีน้อย เป็นเพราะปัญหาอย่างเดียวกับที่กล่าวไว้ในข้อ ๒ (๔) การที่ผู้มีอาชีพครูได้มีสถาบันวิชาชีพของตนเอง ทำให้สมาชิกได้รับการส่งเสริมและยกฐานะวิชาชีพของตนสูงขึ้น (๕) ผลประโยชน์ของสมาชิกที่จะได้รับจากคณาธิการน้อยขึ้นอยู่กับประเภทของสมาชิกและแหล่งสังกัด ซึ่งผู้วิจัยคาดว่าสมาชิกประเภทสามัญได้รับประโยชน์มากกว่าสมาชิกวิสามัญ และสมาชิกสังกัดหน่วยราชการของรัฐได้ประโยชน์มากกว่าสมาชิกสังกัดโรงเรียนราษฎร์ (๖) วิธีการเข้ารับตำแหน่งและผู้บริหารระดับสูง เป็นบ่อเกิดของความพอใจหรือไม่พอใจ กล่าวคือผู้วิจัยคาดว่าวิธีการเข้าสู่ตำแหน่งของกรรมการอำนวยการคณาธิการโดยแต่งตั้งให้มีจำนวนมากกว่าเข้าสู่ตำแหน่งโดยการเลือกตั้งนั้นสมาชิกไม่พอใจ สมาชิกจะพอใจการเข้าสู่ตำแหน่งกรรมการอำนวยการโดยเลือกตั้ง และ

ในลักษณะเดียวกันคือการเข้าสู่ตำแหน่งของ เลขาธิการ และผู้บริหารระดับ
หัวหน้ากองโดยแต่งตั้ง เป็นบ่อเกิดของความไม่พอใจ

ผู้วิจัยได้ทำการวิจัยเป็น ๒ ลักษณะคือ ในส่วนปรัชญาหรือแนวความคิด
จัดตั้งคุรุสภา การจัดโครงสร้าง และบทบาทของคุรุสภาที่ได้ปฏิบัติไปแล้ว โดย
ศึกษาจากเอกสาร (Document) และสอบถามเจ้าหน้าที่คุรุสภาโดยไม่เป็น
ทางการ (Informal) เมื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์และแปลความหมาย ส่วน
ด้านฝ่ายสมาชิกคุรุสภานั้น ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามจำนวนทั้งหมด ๒๐๐ ฉบับ
ในประชากรกลุ่มตัวอย่างในจังหวัดกรุงเทพมหานครและจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
ตอบ ทั้งนี้เฉพาะสมาชิกคุรุสภาที่กำลังปฏิบัติหน้าที่ครูอยู่ในสถานศึกษาเท่านั้น ซึ่ง
ทั้งในส่วนจังหวัด เก็บแบบสอบถามคืนได้ ๑๘๕ ฉบับ คือได้ ๘๗ ฉบับ จากจังหวัด
กรุงเทพมหานคร และได้ ๘๖ ฉบับ จากจังหวัดพระนครศรีอยุธยา นำมาเสนอผล
ของคำตอบแบบสอบถามในรูปตารางและเป็นอัตราส่วนร้อยละ เพื่อใช้วิเคราะห์
หาแนวโน้มที่เป็นไปได้ เป็นเชิงสนับสนุนข้อสมมติฐานดังกล่าวแล้วดังต่อไปนี้

๑. จากสมมติฐานข้อหนึ่งคุรุสภาเป็นสถาบันวิชาชีพครู ก่อตั้งขึ้นจาก
ความจำเป็นเพื่อส่งเสริมวิชาชีพครู ซึ่งมีหลักฐานสนับสนุนดังนี้

จากการศึกษาประวัติความเป็นมาของคุรุสภา เห็นได้ชัดว่าผู้มี
อาชีพครูและเกี่ยวข้องกับอาชีพครู เล็งเห็นว่าทางราชการได้จัดการศึกษาให้
เจริญก้าวหน้าขึ้น มีการแก้ไขเพิ่มเติมระเบียบการสอบไล่ เพิ่มเติมวิชาการมากขึ้น
ครูที่ประจำการอยู่ในขณะนั้น

๑.๑ เป็นผลจากทางราชการได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมระเบียบ
สอบไล่เพิ่มวิชาการมากขึ้น ครูประจำการที่ทำการสอนอยู่ขณะนั้นมีขีดจำกัดทาง
ด้านวิชาการใหม่ ๆ จึงจำเป็นต้องหาทางเพิ่มพูนความรู้ใหม่ ๆ รวมทั้งความรู้วิชาครู
และวิธีสอน ซึ่งขณะนั้นยังไม่มีสถาบันการศึกษากว้างขวางอย่างเช่นปัจจุบันนี้ ดังนั้น
ครูและผู้เกี่ยวข้องกับการศึกษาเห็นจำเป็นต้องจัดให้มีการอบรมครูประจำการขึ้น
เป็นเหตุให้เกิด วิทยาสถาน สภาไทยจารย์ สามัคยาจารย์สถาน และคุรุสภา
ในที่สุด

๑.๒ ประสบปัญหาครูไม่รักอาชีพครู พยายามละอาชีพครู ไปสู่อาชีพอื่นเพราะไม่ก้าวหน้าในตำแหน่ง เงินเดือนน้อย จนกล่าวกันว่าครู เป็นเรือจ้าง ไม่มีอำนาจการต่อรอง ตกอยู่ภายใต้การกำกับของฝ่ายปกครอง ทั้งนี้เมื่อเทียบกับผู้สำเร็จการศึกษาออกมารับราชการพร้อม ๆ กัน มีความรู้เท่ากัน แต่ผู้รับราชการอื่นได้รับเงินเดือน และฐานะที่สูงกว่าผู้เป็นครู จึงจำเป็นต้องให้ครูรวมตัวกันเป็นเอกภาพโดยมีสถาบันวิชาชีพของตนขึ้น เพื่อใช้สถาบันวิชาชีพ คือ "คุรุสภา" เข้าแก้ปัญหาต่าง ๆ ทั้งด้านส่งเสริมวิชาการและวิทยฐานะ สวัสดิการ ความคุ้มครองและสอดคล้องจรรยาบรรณและวินัยให้มีอำนาจต่อรองเพื่อรักษาประโยชน์ และส่งเสริมฐานะของครูให้มั่นคง ให้ครูปกครองครูกันเอง อันเป็นที่มาของการ จัดให้มี "คุรุสภา"

๒. จากสมมติฐานข้อสอง คุรุสภามีบทบาทส่งเสริมวิชาชีพครูได้น้อย เป็นเพราะมีปัญหาในเรื่องจัดโครงสร้างและข้อจำกัดอันเกี่ยวกับส่วนประกอบของ โครงสร้างภายในคุรุสภา

เรื่องนี้ผู้ศึกษาได้ศึกษาโครงสร้างและส่วนประกอบของโครงสร้างภายใน คุรุสภาแล้ว สรุปข้อมูลสนับสนุนสมมติฐานดังนี้

๒.๑ ตามพระราชบัญญัติครู พ.ศ. ๒๔๘๘ ระบุให้ "คุรุสภา" เป็นสภาในกระทรวงศึกษาธิการ จึงเห็นได้ว่าเป็นสถาบันวิชาชีพที่เป็นองค์การ ไม่อิสระเหมือนสถาบันวิชาชีพอื่น ๆ ต้องผูกพันกับระบบราชการซึ่งมีขั้นตอนมาก งานจึงช้า (red tape) และ การวินิจฉัยเพื่อกำเนินการของคุรุสภาจึงย้อมขัด กับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการไม่ได้ ข้อมูลจึงปรากฏชัดว่าคุรุสภาไม่ค่อยมี บทบาทพิทักษ์สิทธิครู เป็นการแสดงว่าสมมติฐานเป็นจริง

๒.๒ โครงสร้างของคุรุสภา ก่อให้เกิดปัญหาของบทบาทขัดกัน (role conflict) เพราะประธานกรรมการอำนวยการคุรุสภาได้แก่รัฐมนตรี กระทรวงศึกษาธิการโดยตำแหน่งมีอำนาจสั่งการคุรุสภาแทนคณะกรรมการ และ เป็นผู้บังคับบัญชาของเลขาธิการคุรุสภา เป็นผลให้รัฐมนตรีกระทรวงศึกษาธิการ

มีสองสถานภาพ นอกจากสั่งการในฐานะเจ้ากระทรวงแล้ว ยังมีอำนาจสั่งการ
 ศุภสภาด้วย จึงเสมือนศุภสภาเป็นกรมหนึ่งในกระทรวงศึกษาธิการ การเรียกร้อง
 สิทธิหรือประโยชน์ใด ๆ ของครูในฐานะสมาชิกศุภสภา อันอาจกระทบกระเทือน
 ต่อหน่วยงานในกระทรวงศึกษาธิการก็มีแนวโน้มถูกระงับได้

๒.๓ ปลัดกระทรวงและอธิบดีกรมต่าง ๆ เป็นกรรมการ
 อำนวยการโดยตำแหน่ง และมีจำนวนมากกว่ากรรมการโดยเลือกตั้ง (๑๒ : ๑๐)
 ดังนั้นการมองปัญหาต่าง ๆ ของสมาชิกจึงมองอย่างผู้บังคับบัญชาที่จะอนุมัติได้ไม่
 อนุมัติได้ ซึ่งเป็นลักษณะเดียวกับข้อ ๒.๒ ดังนั้นข้อมูลข้อ ๒.๒ และ ๒.๓ จึง
 เป็นข้อมูลสนับสนุนสมมุติฐาน

๒.๔ คณะกรรมการอำนวยการได้มีมติปรับปรุงการแบ่งส่วนงาน
 ในสำนักงานเลขาธิการถึง ๔ ครั้ง เพราะการแบ่งส่วนงานไม่สามารถรองรับ
 หน้าที่ของศุภสภาได้สมบูรณ์ แสดงว่ามีปัญหาภายในสถาบันเอง เป็นการสนับสนุน
 สมมุติฐาน

๒.๕ ในปี พ.ศ.๒๕๒๐ รัฐมนตรีกระทรวงศึกษาธิการขณะนั้น
 (นายบุญโญ สารท) ได้สั่งยกเลิกการเก็บเงินค่าบำรุงสมาชิกศุภสภา เป็นผล
 ให้ศุภสภามีฐานะการเงินไม่ดี งดจ้างเจ้าหน้าที่เพิ่ม งดจ่ายเงินสมนาคุณเจ้าหน้าที่
 แผนกศึกษาธิการจังหวัดที่ปฏิบัติงานแทนศุภสภา ไม่มีสำนักงานศุภสภาจังหวัดของ
 ตนเอง จึงขาดผู้รับผิดชอบที่แท้จริงในภูมิภาค

๒.๖ โครงสร้างของศุภสภาและอำนาจหน้าที่ตามพระราช
 บัญญัติครู เป็นเหตุให้เน้นหนักไปในงานบริหารบุคคลแทน ก.พ. และ ก.จ. ซึ่ง
 ไม่ใช่งานของสถาบันวิชาชีพ ทำให้งานส่งเสริมทางวิชาการและส่งเสริมสวัสดิการ
 หย่อนลง

๒.๗ การปฏิบัติหน้าที่ต่อผู้แทนคณะกรรมการอำนวยการ โดยตั้ง
 คณะอนุกรรมการถึง ๒๒ คณะ (พ.ศ.๒๕๒๑ - พ.ศ.๒๕๒๒) ทั้งงานส่งเสริมวิชาการ
 งานส่งเสริมสวัสดิการ และงานบริหารบุคคล กรรมการบางท่านเป็นอนุกรรมการ
 หลายคณะ ซึ่งการดำเนินงานเช่นนี้ เป็นลักษณะกำหนดคนโยบายไม่ใช่งานบริการ

ยอมหวังมากในเรื่องประสิทธิภาพค่านปฏิบัติงานจริง

๒.๔ ส่วนประกอบของโครงสร้าง ได้แก่ เจ้าหน้าที่ปฏิบัติการ มีข้อกำหนด ๒ ประการคือ จำนวนและคุณสมบัติ จำนวนยอดรวมของเจ้าหน้าที่ ปี ๒๕๒๒ มีเพียง ๒๘๘ คน มีวุฒิปริญญาโทเพียงร้อยละ ๑๐.๕ วุฒิปริญญาตรี ร้อยละ ๒๘.๕ ต่ำกว่าปริญญาตรีมีถึงร้อยละ ๗๐.๐ และในจำนวนนี้ ร้อยละ ๓๘.๕ มีวุฒิเพียงมัธยมศึกษาปีที่ ๓ และมัธยมศึกษาปีที่ ๕ เท่านั้น ซึ่งวุฒิน้อยมีแนวโน้มให้ประสิทธิภาพการทำงานน้อยได้ และจากการสังเกตของผู้วิจัย ผู้มีวุฒิสองถึงแต่ละระดับปริญญาตรีขึ้นไป มักจะเป็นเจ้าหน้าที่อยู่ไม่ถาวร ทั้งนี้จะเป็นเพราะความก้าวหน้าและขวัญในการทำงานด้วย คุรุสภาพยายามแก้ปัญหานี้ ในการบรรจุเจ้าหน้าที่คุรุสภาเมื่อวันที่ ๒ กรกฎาคม ๒๕๒๒ เพื่อดำรงตำแหน่งประจำแผนกมารับผู้มีวุฒิปริญญาตรีทั้งหมด แต่ก็ประสบกับปัญหาอยู่ไม่ถาวร

๓. จากสมมติฐานข้อสาม ประสิทธิภาพของคุรุสภาในการส่งเสริมวิชาชีพ วิชาชีพครูได้น้อย เป็นอย่างเดียวกับปัญหาในสมมติฐานข้อ ๒ นั้น ปรากฏว่ามี ขาดมูลยืนยันใดเช่นเดียวกับสมมติฐานข้อสอง

๔. จากสมมติฐานที่ดี การที่ผู้มีอาชีพครูได้มีสถาบันวิชาชีพของตน ทำให้สมาชิกได้รับการส่งเสริมและยกฐานะของตนสูงขึ้น สำหรับข้อนี้มีหลักฐาน ทั้งที่ไม่สนับสนุนและสนับสนุนดังต่อไปนี้คือ

๔.๑ สมาชิกทั้งสองจังหวัดเห็นว่าที่เข้าเป็นสมาชิกคุรุสภา เพราะเป็นสถาบันมีประโยชน์ยอดรวม ร้อยละ ๘๘.๑ ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยเฉพาะสมาชิกในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาเข้าเป็นสมาชิกทุกสังกัดมีถึง ร้อยละ ๕๕.๔

๔.๒ การได้วุฒิศูนย์สูงขึ้นไปของสมาชิก ในจังหวัดกรุงเทพมหานคร และจังหวัดพระนครศรีอยุธยายอดรวมไม่คิดสังกัด ร้อยละ ๒๘.๘ และ ๑๐.๑ ที่ ได้ใช้บริการของคุรุสภา และร้อยละ ๘๕.๑ และ ร้อยละ ๘๒.๘ ที่สมาชิกช่วยตัวเอง แต่ที่อัตราส่วนร้อยละช่วยตัวเองสูงเพราะจังหวัดทั้งสองเป็นที่ตั้งของวิทยาลัย

ครูซึ่งให้บริการการศึกษาแก่บุคคลภายนอกเป็นผลให้ครูได้วุฒิจากสถาบันมาก

แต่เมื่อผู้วิจัยตรวจสอบอัตราส่วนร้อยละของสมาชิกคุรุสภาในจังหวัด
ปราจีนบุรี ปรากฏว่าสมาชิกสังกัดเทศบาลให้บริการคุรุสภา ร้อยละ ๕๕.๖
(อายุขยาร้อยละ ๔๕.๐) สังกัดโรงเรียนราษฎร์ ร้อยละ ๓๕.๑ (อายุขยา ร้อยละ
๕.๔) ซึ่งให้เห็นว่าในจังหวัดที่ไม่มีวิทยาลัยครู บริการของคุรุสภาในเรื่องส่งเสริม
วุฒิกูรมยังมีประโยชน์มาก นั่นคือคุรุสภาได้มีส่วนช่วยยกวิทยฐานะสมาชิก

๔.๓ ภายหลังจากครูได้เข้าเป็นสมาชิกคุรุสภาแล้ว สมาชิก
ส่วนใหญ่เห็นว่าฐานะของตนในสังคมเหมือนเดิม คืออัตราร้อยละ ๖๘.๓ ของ
ยอดรวม ส่วนที่เห็นว่าฐานะในสังคมของตนดีกว่าเดิมมี ร้อยละ ๓๑.๗ ข้อมูล
ยังไม่เพียงพอที่ยืนยันได้ว่าความเป็นสมาชิกคุรุสภาทำให้ฐานะในสังคมของสมาชิก
ดีกว่าเดิมทั้งหมด แต่ครูในสังกัดโรงเรียนราษฎร์ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
เห็นว่าฐานะในสังคมดีกว่าเดิมมีนัยสำคัญทางสถิติ (ร้อยละ ๖๒.๑)

๔.๔ สมาชิกเห็นว่าการได้เข้าเป็นสมาชิกคุรุสภา ทำให้สิทธิ
ดีกว่าเดิมเป็นตัวเลขมีนัยสำคัญ โดยเฉพาะสมาชิกในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
ที่สังกัดโรงเรียนราษฎร์ (ร้อยละ ๗๒.๔) และสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด
(ร้อยละ ๖๖.๗) ยกเว้นสมาชิกสังกัดกระทรวงศึกษาธิการในจังหวัดกรุงเทพ
มหานครที่เห็นว่าสิทธิดีกว่าเดิมมีน้อยมาก (ร้อยละ ๑๕.๐) จนเป็นที่น่าสังเกต
ทั้งนี้จะเป็นเพราะครูสังกัดกระทรวงศึกษาธิการได้รับสิทธิในฐานะเป็นข้าราชการ
อยู่แล้ว

๕. สมมุติฐานข้อห้า ในประเด็นประเภทของสมาชิก ผู้วิจัยคาดว่า
สมาชิกสามัญจะได้รับประโยชน์จากคุรุสภามากกว่าสมาชิกประเภทวิสามัญ และ
สมาชิกในกรุงเทพมหานครจะได้รับประโยชน์มากกว่าสมาชิกในจังหวัดพระนคร
ศรีอยุธยา ซึ่งผลของการศึกษาวิจัยได้ข้อมูลสนับสนุนสมมุติฐานดังนี้คือ

๕.๑ ตัวเลขร้อยละชี้ชัดว่าสมาชิกประเภทสามัญได้เคยรับบริการจากคุรุสภามากกว่าสมาชิกประเภทวิสามัญ ทั้งจำนวนประเภทบริหาร และอัตราส่วนร้อยละของสมาชิกที่รับบริการ ทั้งในบริการค้ำส่ง เสริมวิชาการและวิทยฐานะ และค้ำส่ง เสริมสวัสดิการและครอบครัว (ดูตารางที่ ๒๔, ๒๕)

๕.๒ สมาชิกคุรุสภาทั้งสองจังหวัดที่เคยใช้บริการคุรุสภาในการเพิ่มวุฒิหรือวิทยฐานะของตน อัตราร้อยละไม่แตกต่างกันมากนัก คือสมาชิกในจังหวัดกรุงเทพมหานคร มีร้อยละ ๓๗.๕ สมาชิกในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีร้อยละ ๓๖.๖ แต่เป็นไปในทางสนับสนุนว่าสมาชิกในจังหวัดกรุงเทพมหานคร ได้รับประโยชน์มากกว่าจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งเป็นบริการเพิ่มวุฒิประเภทเข้าอบรม อ.ศ.ร. อบรมเพื่อเตรียมสอบ และเรียนวิชาชุดครูทางไปรษณีย์ที่คุรุสภาจัด

แต่ถ้าพิจารณาโดยส่วนรวมคือคิคยอครวมแล้วน่าสังเกตว่าสมาชิกรับบริการค้ำส่ง เสริมวิชาการและวิทยฐานะน้อยมาก (ดูตารางที่ ๒๐ และตารางที่ ๒๑)

๕.๓ สมาชิกคุรุสภาทั้งสองจังหวัดใช้บริการสวัสดิการประเภทช.พ.ค. เป็นร้อยละสูงที่สุดคิคค่าเฉลี่ยไม่คำนึงถึงสังกัด ร้อยละ ๓๕.๕ (จังหวัดกรุงเทพมหานคร) และร้อยละ ๔๕.๕ (จังหวัดพระนครศรีอยุธยา) สมาชิกในจังหวัดกรุงเทพฯ ใช้บริการสถานพยาบาล ค่าเฉลี่ยร้อยละ ๓๕.๘ แต่ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาใช้บริการสถานพยาบาลค่าเฉลี่ยร้อยละ ๕.๑ เนื่องจากสถานพยาบาลมีอยู่เพียงแห่งเดียวคือในจังหวัดกรุงเทพมหานครเท่านั้น ดังนั้นเมื่อคิดโดยส่วนรวมแล้ว (ทุกประเภทของบริการสวัสดิการ) สมาชิกในจังหวัดกรุงเทพมหานครได้ประโยชน์มากกว่าสมาชิกในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

เมื่อพิจารณาแต่ละสังกัดแล้ว สมาชิกที่สังกัดโรงเรียนราษฎร์ได้รับบริการค้ำส่งสวัสดิการน้อยที่สุด (คิคทุกประเภทบริการ) ข้อมูลดังกล่าวนี้ยืนยันได้ว่าแต่ละสังกัดได้รับประโยชน์จากคุรุสภาน้อยต่างกันในความเป็นจริง

แต่ตามความเห็นของสมาชิกเรื่องสังกัดต่างกันกับโอกาสได้ประโยชน์ จากคุรุสภา (ตารางที่ ๑๘, ๑๙) ทั้งสมาชิกในจังหวัดกรุงเทพมหานครและจังหวัด พระนครศรีอยุธยา ส่วนใหญ่เห็นว่าสมาชิกแต่ละสังกัดย่อมมีโอกาสได้รับประโยชน์ เท่ากัน (ค่าเฉลี่ยร้อยละ ๖๒.๕, ๕๓.๓ ตามลำดับ) ส่วนน้อยเห็นว่าโอกาสไม่ เท่ากัน (ค่าเฉลี่ยร้อยละ ๓๕.๐ และ ๔๔.๘ ตามลำดับ) ซึ่งเป็นความเห็นตาม หลักการ แต่ในความเป็นจริงได้ให้บริการไม่เท่ากันดังกล่าวแล้ว

๕.๔ สมาชิกทั้งสองจังหวัดได้มีความเห็นว่าบทบาทของ คุรุสภาทั้งในเรื่องส่งเสริมวิชาการและวิทยฐานะ และด้านส่งเสริมสวัสดิการ ไม่เพียงพอและน้อยมากเป็นอัตราร้อยละสูงและมีนัยสำคัญทางสถิติ (ดูในตาราง ที่ ๒๖, ๒๗, ๒๘ และตารางที่ ๒๙) ซึ่งเป็นการยืนยันสมมุติฐานข้อสอง ที่ว่าคุรุสภา มีบทบาทส่งเสริมวิชาชีพครูได้น้อย

๖. สมมุติฐานข้อหก วิธีการเข้ารับตำแหน่งของผู้บริหารระดับสูง เป็นบ่อเกิดของความพอใจหรือไม่พอใจ

ผู้วิจัยคาดว่าวิธีการเข้าสู่ตำแหน่งของกรรมการอำนวยการคุรุสภา โดยแต่งตั้งให้มีจำนวนมากกว่าเข้าสู่ตำแหน่งกรรมการอำนวยการโดยเลือกตั้ง และในลักษณะเดียวกันคาดว่า การเข้าสู่ตำแหน่งของเลขาธิการและผู้บริหารระดับ หัวหน้ากอง โดยแต่งตั้ง เป็นบ่อเกิดให้สมาชิกไม่พอใจ

สรุปผลการศึกษาวิจัยในประเด็นนี้ได้ว่า

๖.๑ สมาชิกคุรุสภาทั้งสองจังหวัดมีความเห็นเกี่ยวกับกรรมการ อำนวยการคุรุสภาเข้าสู่ตำแหน่งใช้วิธีแต่งตั้งโดยตำแหน่ง (ex-officio) มีจำนวนมากกว่ากรรมการจากการเลือกตั้ง มีความโน้มเอียงเห็นด้วย (ดูตาราง ที่ ๓๖, ๓๗) คือคิดค่าเฉลี่ยขอรวมทั้งสองจังหวัด เห็นด้วยร้อยละ ๓๖.๐ และ ไม่เห็นด้วย ร้อยละ ๓๒.๑) แต่เนื่องจากสมาชิกมีความเห็น "เฉย ๆ" มาก จึงยากที่จะพิจารณาแนวโน้มได้ชัดเจน แต่พอมองเห็นได้ว่าสมาชิกที่ไม่เห็นด้วย คิดร้อยละค่อนข้างสูงและมีนัยสำคัญทางสถิติ

๖.๒ สมาชิกคุรุสภาทั้งสองจังหวัดต้อง การกรรมการอำนวยการ โดยวิธีเลือกตั้งให้มีจำนวนมากกว่าตั้ง โดยตำแหน่งคิร้อยละสูงที่สุด (กรุงเทพมหานคร ร้อยละ ๓๖.๐ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ร้อยละ ๓๕.๕) และเห็นว่า เท้าที่ปฏิบัติอยู่ปัจจุบันสัดส่วน "แต่งตั้ง" ต่อ "เลือกตั้ง" ๑๒ : ๑๐ นั้น จำนวน กรรมการเลือกน้อยและน้อยมากค่าเฉลี่ย ร้อยละ ๕๖.๔ และร้อยละ ๕๗.๔ ของ ทั้งสองจังหวัดตามลำดับ ดังนั้นเมื่อพิจารณาโดยส่วนรวมตามข้อ ๕.๑ และ ๖.๒ แล้ว แนวโน้มสมาชิกไม่พอใจวิธีการเข้าสู่ตำแหน่งที่ตั้ง โดยตำแหน่งมีจำนวนมากกว่ากรรมการ เข้าสู่ตำแหน่ง โดยเลือกตั้ง เป็นข้อมูลสนับสนุนข้อสมมุติฐานข้อหก ตามที่ผู้วิจัยคาดไว้

๖.๓ สมาชิกในจังหวัดกรุงเทพมหานครและจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ร้อยละ ๕๑.๕, ๖๗.๓ ตามลำดับ พอใจต่อวิธีการเข้าสู่ตำแหน่ง (แต่งตั้ง) รองเลขาธิการคุรุสภา และผู้บริหารระดับหัวหน้ากอง แทนที่แสดง ความเห็นไม่พอใจมีเพียงร้อยละ ๒๔.๗ และ ร้อยละ ๑๓.๕ ตามลำดับ ซึ่งเป็น ที่น่าสัง เกตว่าเป็นตำแหน่งที่ต้องการบุคคลที่มีประสบการณ์การบริหารงานมาก่อน

และเมื่อตรวจสอบความเห็นของเพื่อน ๆ ของสมาชิกจากความเห็นของ สมาชิกกลุ่มตัวอย่าง ผลที่ออกมาปรากฏในทำนองเดียวกัน (ดูตารางที่ ๕๖ และ ๕๗) ซึ่งผลตรงกันข้ามกับที่ผู้วิจัยคาดเองไว้ในสมมุติฐานข้อหก

๗. ความเห็นค่านอื่น ๆ ของสมาชิกสรุปได้ดังนี้

๗.๑ ความเห็นเรื่อง เกี่ยวกับบทบาทของการพิทักษ์สิทธิครู เท้าที่คุรุสภาปฏิบัติแล้ว สมาชิกทั้งสองจังหวัดส่วนใหญ่เห็นว่าไม่ค่อยมีบทบาท เรื่องพิทักษ์สิทธิครู เมื่อเปรียบเทียบสัดส่วนความเห็นนี้ระหว่างจังหวัดกรุงเทพมหานครกับจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้ว่า ๑ : ๗ และ ๑ : ๒ (พิทักษ์สิทธิครู : ไม่พิทักษ์สิทธิครู)

๓.๒ สมาชิกที่ได้มีส่วนใช้สิทธิเลือกตัวแทนเพื่อไปเลือกตั้ง
กรรมการอำนวยการ คัดยอครบแต่ละจังหวัด ร้อยละ ๓๒.๓ เคยใช้สิทธิ
และร้อยละ ๖๗.๖ ไม่เคยใช้สิทธิ สำหรับสมาชิกในจังหวัดกรุงเทพมหานคร
ร้อยละ ๓๔.๘ เคยใช้สิทธิ และร้อยละ ๖๕.๒ ไม่เคยใช้สิทธิ สำหรับสมาชิก
ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในจังหวัดกรุงเทพมหานคร

สมาชิกสังกัดกระทรวงศึกษาธิการที่เคยใช้สิทธิเลือกตั้งถึง ร้อยละ ๕๐.๐
เมื่อได้ทำการตรวจสอบพบว่าได้แก่สมาชิกในโรงเรียนที่ผู้อำนวยการโรงเรียน
สมัครเป็นกรรมการอำนวยการคุรุสภา นั่นคือสมาชิกจะกระตือรือร้นไปใช้สิทธิ
เลือกตั้งเมื่อคนในพวกของเขาสมัครรับเลือกตั้ง

การที่สมาชิกไม่เคยใช้สิทธิเลือกตั้งเลยนั้น มีเหตุผลสำคัญหลายประการ
ด้วยกัน แต่เนื่องจากไม่ทราบว่าได้จัดให้มีการเลือกตั้งเป็นตัวเลขร้อยละสูงที่สุด

๓.๓ ความรู้เรื่องบุคคลที่เป็นตัวแทนของคุรุสภาในท้องถิ่น
พบว่าสมาชิกในจังหวัดกรุงเทพมหานครที่ระบุผิดเป็นสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ
ร้อยละ ๕๐.๐ และ ๒๘.๖, ๖๐.๐ สำหรับสมาชิกสังกัดโรงเรียนกรุงเทพมหานคร
และโรงเรียนราษฎร์ตามลำดับ ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาสมาชิกระบุบุคคลเป็น
ตัวแทนผิดเป็นสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ร้อยละ ๕๐.๐ และร้อยละ ๐.๐, ๕๓.๑,
๑๖.๗ สำหรับสมาชิกสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล และโรงเรียน
ราษฎร์ตามลำดับ แปลความได้ว่า (ก) สมาชิกสนใจคุรุสภาน้อย หรือ (ข)
คุรุสภาประชาสัมพันธ์น้อย

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิเคราะห์และข้อเท็จจริงจากข้อมูลที่ได้มาซึ่งได้บรรยายมาโดยตลอด เป็นพื้นฐานในการเสนอแนะเกี่ยวกับบทบาทของคณิสสรในการส่งเสริมวิชาชีพครู ในสาระสำคัญดังต่อไปนี้

๑. โดยเหตุที่คณิสสรเป็นสถาบันวิชาชีพครู ได้จัดตั้งขึ้นมาบนพื้นฐานของปรัชญาหรือแนวความคิดที่จำเป็นต้องยกฐานะมาตรฐานวิชาชีพครูและฐานะของผู้มีอาชีพครูให้เท่าเทียมกับวิชาชีพอื่น ๆ ในสังคม ดังนั้นผู้บริหารทุกระดับพึงสำนึกบทบาทของตนให้เป็นไปตามเป้าหมายดังกล่าวอยู่เสมอ

๒. บทบาทของคณิสสรในฐานะวิชาชีพ ควรเน้นบทบาทสำคัญ ๔ ประการ คือ ส่งเสริมวิชาชีพและวิทยฐานะสมาชิก ส่งเสริมสวัสดิการ ควบคุมจรรยาบรรณทางวิชาชีพ และพิทักษ์สิทธิครูในฐานะสมาชิก เท่าที่เป็นมาไปเน้นหนักงานด้านงานบุคคล ทำหน้าที่แทน ก.พ. และ ก.จ. ซึ่งถือว่าเป็นคณาธิการบริหารสถาบันวิชาชีพ

๓. ปรับปรุงโครงสร้างของคณิสสร ให้คณิสสรเป็นสถาบันวิชาชีพที่มีอิสระ ลดอำนาจของประธานกรรมการอำนวยการลง ในขณะที่เดียวกันก็เพิ่มอำนาจของเลขาธิการคณิสสร ให้มีอำนาจกำหนดหรือวินิจฉัยสั่งงานภายในกรอบของอำนาจหน้าที่ของคณิสสรและมติของคณะกรรมการ เพื่อให้งานรวดเร็วขึ้น และควรปรับปรุงสัดส่วนของคณะกรรมการอำนวยการโดยเลือกตั้งเพิ่มขึ้นได้ตามสัดส่วนของกรรมการตั้งโดยตำแหน่งเป็น ๒๔ ต่อ ๑๒ โดยอาศัยรูปแบบของเนติบัณฑิตสภา แพทยสภา และ วิศวกรรมสถาน เป็นแนวทาง

๔. ปรับปรุงวิธีการเลือกตั้งตัวแทนของสมาชิกเพื่อไปเลือกตั้งกรรมการอำนวยการให้สมาชิกมีโอกาสใช้สิทธิมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ วิธีที่เหมาะสมน่าจะกำหนดตามเขตการศึกษา และกำหนดสัดส่วนเขตศึกษาละ ๒ คน จะได้กรรมการอำนวยการโดยเลือกตั้ง ๒๔ คน เพื่อให้สมาชิกได้มีส่วนร่วมในการใช้สิทธิอย่างกว้างขวาง ไม่ว่าโดยการเลือกตั้งโดยทางอ้อม (indirect election) หรือโดยตรง (direct election) ก็ตาม

๕. โดยทั่วไปแล้วสมาชิกไม่ทราบกิจกรรมและบทบาทของคุรุสภา และประโยชน์ที่สมาชิกควรได้รับจากคุรุสภา ดังนั้นคุรุสภาพึงถือว่าการประชาสัมพันธ์ เรื่องต่าง ๆ ดังกล่าวนี้อาจทำให้สมาชิกได้รับทราบโดยทั่วถึงเป็นเรื่องจำเป็น แม้ต้อง เสียค่าใช้จ่ายสูงก็ตาม โดยใช้สื่อมวลชน คือวิทยุ หนังสือพิมพ์ และส่งจดหมาย ข่าวกว้างไปให้ทั่วถึงทุกโรงเรียน

๖. คุรุสภาควรกำหนดนโยบายและทิศทางดำเนินงานด้านส่งเสริม วิทยฐานะให้ประสานกันกับหน่วยงานผลิตครู ใช้ครูและจัดทำโครงการดำเนินงาน การยกระดับมาตรฐานวิชาชีพครูเท่าที่เป็นอยู่ทำงานโดยไม่มีทิศทางและโครงการ ที่แน่นอน ผลจึงปรากฏว่าสมาชิกส่วนใหญ่เห็นว่า ความเป็นสมาชิกภาพของ คุรุสภา และใ้ครูวิชาชีพ ก็ยังไม่ทำให้ฐานะของตนในสังคมดีขึ้น

๗. พึงเห็นเป็นภารกิจเร่งด่วนของคุรุสภา ที่ต้องหามาตรการ ควบคุมมาตรฐานวิชาชีพครู ให้ครูทุกคนทุกประเภทต้องมีใบอนุญาตประกอบอาชีพ คุรุ เช่นเดียวกับวิชาชีพแพทย์ วิชาชีพทางกฎหมาย เป็นต้น โดยออกเป็นกฎหมาย รองรับ ทั้งนี้เพื่อจะทำให้สถานภาพของครูสูงขึ้น

๘. เพื่อให้สอดคล้องกับข้อเสนอแนะข้อ ๗ คุรุสภาควรมีสถานะเป็นกอบรม วิชาชีพครูขึ้นเป็นการถาวรโดยความอิสระจากกระทรวงศึกษาธิการ และเป็น แหล่งดำเนินการให้มีการสอบเทียบมาตรฐานวิชาชีพครู และครูผู้หย่อนสมรรถภาพ หรือประพฤติผิดจรรยาบรรณจะต้องถูกถอดถอนใบอนุญาตประกอบอาชีพครู (เช่นเดียวกับ ดอนในอนุญาตประกอบโรคศิลป์)

๙. เพื่อสนองตอบความต้องการของสมาชิกคุรุสภาในด้านส่งเสริม สวัสดิการและครอบครัว คุรุสภาควรขยายกิจการสถานพยาบาลออกสู่ส่วนภูมิภาค ตามความเหมาะสม ขยายการดำเนินการสถานพยาบาลของคุรุสภาที่มีอยู่แล้ว โดยปรับปรุงทั้งอาคาร อุปกรณ์ และบุคลากร

๑๐. ให้คุรุสภาทบทวนค่านำร่องคุรุสภาที่ยกเลิกไปแล้ว ทั้งนี้เพราะภายใต้ หลักของสถาบันวิชาชีพทั้งปวงก็คือ ค่านำร่องของสมาชิก นอกจากเป็นรายได้แล้ว ยังจะมีผลทางจรรยาบรรณระหว่างสมาชิกกับสถาบันวิชาชีพไว้ และในเวลาเดียวกันควรปรับปรุงการแสวงหารายได้จากแหล่งหรือวิธีการอื่น ๆ ด้วย.